

УДК 712.253:630*57(477.54-25)

Ільченко В. – ст. гр. СПГ 2022-1

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

СУЧАСНИЙ СТАН ДЕНДРОРІЗНОМАНІТТЯ ПАРКУ «МОЛОДІЖНИЙ» У ХАРКОВІ

Науковий керівник: д.с.-г.н, професор Олексійченко Н. О.

Ilchenko V.

O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv

CURRENT STATE OF DENDRODIVERSITY OF THE «MOLODIZHNY» PARK IN KHARKIV

Supervisor: Doctor of Agricultural Sciences, Professor Oleksiychenko N. O.

Ключові слова: дендрофлора; інвентаризація; парки.

Keywords: dendroflora; inventory; parks.

Питання біорізноманіття рослин в урбосередовищі з кожним роком стають більш актуальними, особливо при використанні їх у паркових просторах, які відіграють важливу роль у житті міських жителів, виконуючі соціальну, екологічну та естетичну роль. Одним із найвідвідуваніших парків у Харкові є «Молодіжний», який розташований у Київському районі на вулиці Григорія Сковороди і займає площу 18 га. Парк створений у 1970-х роках на місці Івано-Усіковенського кладовища, де були поховані видатні діячі XIX – початку XX століття. За період свого функціонування парк зазнавав періодів розквіту і занепаду. Остання масштабна реконструкція була проведена впродовж 2020-2022 рр. Для його території зробили зонування, спорудили урбан-парк, дитячу ігрову зону, спортзону, футбольний і баскетбольний майданчики, памп-трек і амфітеатр для локальних заходів. Це дозволило йому набути статусу одного із більш відвідуваних парків. Метою наших досліджень було виявлення видового складу деревних рослин в озелененні парку і встановлення їхнього стану.

Наші дослідження тривали упродовж 2023–2024 рр. Інвентаризацію проводили згідно з «Інструкцією з інвентаризації зелених насаджень у населених пунктах України...». Виявлено 17 видів і декоративних форм деревних рослин, які належать до 8 родин. Найчисельнішими визначено родини *Cupressaceae* (24 %) і *Oleaceae* (18 %). Для побудови ландшафтних композицій важливим є певне співвідношення життєвих форм рослин. Виявлено, що дерева представлені 12 % видів, кущів – 29 % і напівкущів – 12 %, що дозволило за їх участю сформувати алеї, групи, солітарії.

Аналіз екологічних особливостей рослин показав, що за відношенням до світла геліофітами є 71 % видів, а 29 % – факультативними геліофітами. Варто зауважити, що значна їх частина висаджена у групових посадках і затінюється іншими рослинами, що суттєво погіршує їхню декоративність. За відношенням до вологості 65 % рослин належать до мезофітів і за відсутності поливу, під час літньої спеки, листки цих рослин мали ознаки втрати тургору та передчасне пожовтіння.

Аналіз географічного походження видів показав, що 65 % є автохтонами, а решта – інтродуценти. Фенологічні спостереження виявили наявність таких груп рослин: вічнозелені (29 %); гарноквітучі (12%); декоративноплідні (6 %). Варто окремо

зазначити рослини із декоративною формою крони (*Thuja occidentalis* 'Columna', *Juniperus scopulorum* 'Skyrocket', *Fraxinus excelsior* 'Pendula') і декоративним забарвленням листків (*Juniperus horizontalis* 'Blue Chip', *Picea pungens* 'Glauca', *Acer platanoides* 'Crimson King', *Cornus alba* 'Aurea'), що надає насадженням особливої виразності упродовж усього року

Аналіз господарського значення рослин показав, що присутні види, які належать до отруйних (*Juniperus sabina* L., *Ligustrum vulgare* L., *Buxus sempervirens* L.). Наявні й алергенні рослини, серед яких найбільш небезпечною є *Betula pendula* Roth. Щодо корисних властивостей, то медодайних рослин 41 % і 24 % харчових.

При визначенні якісного стану насаджень виявлено велику кількість рослин у незадовільному стані (28 %), менша частка рослин заслуговує на оцінку добре (24%). Найгірші показники зафіксовані для рослин *Fraxinus excelsior* і *Tilia cordata* Mill: Для *Fraxinus excelsior* було зафіксовано такі ознаки: ураження *Agrilus planipennis* (85 %), суховершинність (74 %), водяні пагони (70 %), дефоліація (від 50 до 80 % у кроні). Для *Tilia cordata* Mill. зазначено такі симптоми погіршення стану: дефоліація (від 20 до 45 % у кроні), водяні пагони (68 %), наявність сухих гілок (75 %), водяні пагони (70 %); ознаки обгризання листків і гали.

Рисунок 1 – Стан деревних рослин у парку «Молодіжний»

Підсумовуючи результати проведених досліджень і формуючи проєктні пропозиції щодо підвищення естетичності і функціональності як нових, так і існуючих рослинних композицій варто урахувати екологічні вимоги рослин та розширювати асортимент рослин такими, що сприятимуть розкриттю та підкресленню ідейного навантаження паркового простору.